

BORGÅ ENERGI -BOLAGEN

1/2006

**BORGÅ
ENERGI
-BOLAGENS
KUND-
TIDNING**

• Över hundra unga spelare i ishockeykolan

• I Henrikssons Bageri går färdigheterna i arv

• Miljövänlig fjärrvärme även i Lovisa

• Hur förbereda sig för elavbrott

KÄÄNNÄ →

Bageriet är som är ett barn för företagarparet. Kenneth Bärlund åker till bageriet i ottan för att få igång produktionen, medan Birgit sköter bland annat kontorssysslorna på tjänstetiden.

Henrikssons Bageri har bakat potatislimpa i nästan 90 år

Färdigheterna går i arv

**Oy Leipomo
Henriksson Bageri Ab,
som är känt för sina
utsökta potatislimpor
och andra delikata
bakverk, har nästan
nittio år på nacken.
Sedan år 1963 har
bageriet verkat i
Östermalm, där den
nuvarande ägaren,
Kenneth Bärlund,
står på pass bland
mjölmolnen klockan
tre nästan varje
morgon.**

Henrikssons Bageri, som är ett familjeföretag, har hållits i släkten under hela sin tid. Företaget grundades år 1919 av bagarmästare Ferdinand Henriksson, som köpte en fastighet vid Museitorget i Borgå och byggde om plåtverkstaden i husets källare till bageri. I början var utrustningen, som omfattade en vedeldad bakugn, en degmaskin och en vispelmaskin, rätt blygsam, berättar bageriets nuvarande ägare Birgit och Kenneth Bärlund.

Under de första åren arbetade endast Ferdinand Henriksson själv och hans fru Helmi i bageriet och den anslutna bageriaffären. Fru Helmi tog hand om ruljangsen efter Ferdinand Henrikssons död, krigsåret 1939. Tack vare hennes flit och skicklighet överlevde fö-

retaget de magra och påfrestande krigsåren.

- På den tiden rådde det, som bekant, stor brist på råvaror. Det var inte alls ovanligt att kunderna kom till bageriet med egna råvaror och beställde till exempel en tre äggs kaka, berättar Kenneth Bärlund.

Trots att råvarubristen tyngde och ledde till att många av bageriets produkter måste utgå ur sortimentet, orkade Helmi utveckla verksamheten genom att förnya ugnarna och köpa in modern produktionsutrustning.

Far började arbeta hos sin gudmor

Då verksamheten utvecklades behövde bageriet ny arbetskraft och år 1943 anställde Helmi Henriks-

- ▶ *Det breda sortimentet blir till i skickliga händer. Köttpiroger...*
- ▶ *Kaffelängder...*
- ▶ *Olika sorters bröd och läckra kakor.*

son sin gud- och systerson, Erik Bärlund. Den då 13-årige Eriks första uppgift blev att fungera som springpojke. Han transporterade bageriprodukterna kors och tvärs längs de gropiga kullerstengatorna till stadens affärer och till busstationen, därifrån de fortsatte sin färd till lanthandlarna och kunderna i borgånejden.

- Åren gick och efter att ha gått i lära hos den namnkunnige konditormästaren Jalmari Lehto, som hade fått sin utbildning i St. Petersburg, blev min far en skicklig bagare och konditor, berättar Kenneth Bärlund.

Genom idogt arbete blev Erik Bärlund bageriets förgrundsgestalt och år 1954 ville han lösa in hela företaget. Idén passade Helmi Henriksson utmärkt. Efter 35 år i sadeln gick hon med på att sälja företaget till sin systerson.

Verksamheten vid Henrikssons Bageri har alltid karakteriserats av flit och av viljan att utvecklas och lära sig mer genom engagerat arbete. Liksom sin far har även bageriets nuvarande ägare, Kenneth Bärlund, lärt sig sitt arbete genom att sedan unga år vara involverad i familjeföretaget.

- Jag deltog i arbetet och lärde mig branschen genom att sköta olika uppgifter. I början putsade jag bakplåtar och hjälpte till med än det och än det andra, men så småningom fick jag lära jag mig bagaryrket. Jag har provat på det mesta, men kakor har jag aldrig bakat, konstaterar Kenneth med ett leende.

Fortsatt familjetradition

Familjetraditionen kanske lever vidare, eftersom Birgits och Kenneths båda barn har arbetat på bageriet. Dottern har visserligen andra intressen, men sonen, som är utbildad bilmontör, arbetar idag på bageriet.

- Vi skall inte gå händelserna i förväg. Barnen får göra sina egna val den dag vi väljer att sluta, säger Birgit och

Kenneth Bärlund.

Arbetsfördelningen i familjeföretaget är klar. Kenneth, som åker till bageriet i ottan, fungerar enligt egen utsago som diversearbetare. Ibland sitter han bakom ratten i paketbilen och ibland skottar han snö. Birgit, som sköter kontorsrutinerna, är ofta kvar på bageriet långt efter att Kenneth har åkt hem.

Stämningen på bageriet är familjär och varm. Företaget sysselsätter 18 personer och idag finns inga planer på att ersätta någon med maskiner.

- Vi klarar oss utmärkt så här. Konkurrensen inom branschen är visserligen tuff, men med högklassiga produkter och god service har man trumf på hand, försäkrar Kenneth Bärlund. ■

Roy Granroth
Verkställande direktör

Trygg inhemsk produktion

Den senaste tidens händelser på energimarknaden visar tydligt hur viktig den inhemska energin är. Den ger oss trygghet och säkrar vår verksamhet även i tider av turbulens och osäkerhet på den globala marknaden.

Energimarknadens randvillkor är stränga. Sammantaget handlar det om huruvida krafterna räcker till för att backa upp det utsläpps begränsande Kyotoavtalet. Vårt land har förbundit sig att följa avtalet, vilket innebär att de lokala energibolagen och konsumenterna får lov att anpassa sig till rådande premisser.

Vi är i skrivande stund mitt uppe i den första fasen av Kyotoavtalet, nämligen perioden 2005-2008. Effekterna av avtalet har visat sig vara betydligt större än många föreställde sig. Bland annat industrisektorn anser att Europa bär en för tung börda, vilket kan leda till att konsumenterna tvingas stå för en betydligt större del av miljöskyddskostnaderna än befarat.

Vattenläget i Norden är för närvarande gott, vilket har minskat pressen på elpriserna. Men nästa gång vattentillgången i kraftverken är begränsade och den ersättande energin produceras med fossila bränslen kan situationen förändras radikalt.

Transmissionskapaciteten mellan Norden och Centraleuropa utgör en flaskhals i dag. Det betyder att vi har ett eget prisområde i Norden som är lägre än det pris som gäller i övriga Europa. Genom att förstärka dessa förbindelsenät möjliggör det en omfattande försäljning av nordisk elektricitet i Europa. Vi uppstår en enhetlig europeisk marknad med prisförhöjning som följd för oss.

Vi har i vinter upplevt två påminnelser om energiförsörjningens sårbarhet, som vardera berodde på marknadskrafternas inverkan på elpriset. Sverige reglerade exporten av elektricitet till Finland, vilket ledde till en trettiofaldig ökning av elpriset under några timmar. Senare begränsade Ryssland sina elleveranser till Finland, vilket ledde till att finska stamnätsbolaget gick ut med en varning om nationell distributionsbegränsning.

Vi är övertygade om att vår egen energiproduktion mildrar effekterna av eventuella energi- och priskriser. Kombinationen av inhemskt och importerat bränsle är en riskdämpande helhetslösning.

Intresset för inhemskt biobränsle, som redan står högt i kurs, fortsätter att öka. Allting pekar på att vår nyinvidga flisdrivna värmecentral i Lovisa, som har fått ett mycket varmt mottagande, är en lönsam investering. Vår stora andel grön energi har faktiskt blivit en konkurrensfördel, som ökar dag för dag.

BORGÅ ENERGI -BOLAGEN

Utgivare	Borgå Energi -bolagen Mannerheimgatan 24, PB 95 06101 Borgå tel. (019) 661 411 fax (019) 661 4211 www.borgaenergi.fi
Chefredaktör	Anja Laitimo-Strengell tel. (019) 661 411 anja.laitimo-strengell@porvoonenergia.fi
Redaktionen	Ulf Johansson Rolf Malmberg Tomas Nordström Matti Ukkola Patrick Wackström
Redaktör	Tom Kalima
Bilder	Seppo J.J. Sirkka
Översättning	Staffan Möller
Layout	Nina Helander / Uusimaa
Tryckeri	Uusimaa Oy Industrivägen 19, PB 15 06151 Borgå
Upplaga	28 800 st

Då klockans visare stod på 15.05 den sista december i fjol stängdes oljepannan i Lovisas fjärrvärmecentral och värmecentralen gick in i bioeran. Förändringen medförde lägre tariffer för fjärrvärmekunderna i Lovisa och renare luft i hela staden.

Värme- och produktionsdirektör Christer Allén berättar att igångkörningen av biovärmepannan löpte utan problem. Det tog tjugo minuter för den nya pannan att överta hela värmelasten.

- Hedanefer används oljepannan endast för belastningstoppar, vilket innebär att den biobränslebaserade energiproduktionen är över 90 procent. Den nya värmepannan gav oss även utsläppsreducer, som ges till nya aktörer. Försäljningsintäkterna från dessa utsläppsreducer kommer våra lovisakunder till godo som sänkta tariffer, berättar Christer Allén.

Fjärrvärmecentralen i Lovisa är en modern anläggning. Den oljedrivna enheten, som alltså

Lovisa och Tolkis i fokus

Borgå Energi satsar på miljön

kompletterades med en biobränslepanna, togs i bruk så sent som år 2003. Oljepannorna blir utmärkta topp- och reservpannor.

Obemannad värmeproduktion

Såsom de tidigare pannorna blir biopannan om sju megawatt en helt automatiserad och obemannad produktionsenhet. Övervakningen sker på distans från kraftverket i Tolkis.

- Bränslet utgörs av flis, som dagligen fylls på i kraftverkets stora bränslesilo. Årsförbrukningen är cirka 40 000 kubikmeter, vilket innebär i snitt en långtradarlast om 120 kubikmeter per dag, berättar Christer Allén.

Fliset levereras av Skogsreviret Nyved, som är dotterbolag till Södra Skogsreviret. Eftersom bränslet härstammar från lovisanejden, har produktionen lokalt sysselsättande effekt.

Christer Allén berättar att övergången till biobränslen förbättrar luftkvaliteten i Lovisa. Utsläppen av svaveldioxid upphör helt och koldioxidbalansen påverkas inte alls.

- Jag tror att nybygget ökar lovisabornas intresse för fjärrvärme. Priset är mer konkurrenskraftigt än tidigare och

nu kan de miljömedvetna lovisaborna motivera övergången till fjärrvärme med gröna värden.

Fjärrvärmens baserar sig på cirkulation av varmt vatten. Vattnet, som värms upp genom flisförbränning, avger sin energi till kunderna då det cirkulerar i nätet. Fjärrvärmevattnets utgångstemperatur kan stiga upp till 118 grader, beroende på uteluftens temperatur. Då vattnet återvänder till värmeverket har temperaturen fallit till cirka 55 grader.

Tolkis blir ännu renare

Borgå Energi utvecklar kraftverket i Tolkis. Målsättningen är att anläggningen ständigt skall svara mot gällande miljö- och effektkrav. Följande investering är cirka 2 miljoner euro och den gäller ett system för att tillvarata värmeenergi ur rökgaserna.

Vid sidan om funktionaliteten satsar Borgå Energi på miljöhänsyn och på sin förmåga att leva upp till de allt strängare miljökraven. Idag utgör biobränslet cirka 70 procent av det bränsle som används för fjärrvärmeproduktion. Nästa höst, då systemet för tillvaratagande av värmeenergin i rökgasen är i bruk, uppgår andelen biobränsle till nästan 80

procent, bedömer Christer Allén.

- Det nya systemet höjer verkningsgraden, vilket medför att andelen fjärrvärmeenergi som produceras med bland annat naturgas kan reduceras. Investeringen, som gör kraftverket i Tolkis ännu renare, gynnar definitivt miljön.

Enligt Christer Allén är det svårt att ange några exakta siffror i det här skedet, men kalkylerna visar att kraftverkets effekt kan öka med hela 10 megawatt. Idag är den maximala effekten 25 megawatt.

Ökad effekt

Tillvaratagandet av värmeenergi baserar sig på att det uppstår rikligt med rökgas vid förbränningen av biobränslen. Rökgasen, vars temperatur är cirka 155 grader, kondenseras med vatten, varvid energin övergår i vattnet. Det uppvärmda vattnet används sedan i fjärrvärmeberedningen.

- Verkningsgraden ökar avsevärt då energin i den heta röken kan tas tillvara. Paradoxalt nog ökar effekten då biobränslet är fuktigt, eftersom det då bildas mer rökgas. ■

Målskytt som fyraåring

Över 100 unga spelare i ishockeyskolan

Trots att vintern håller oss i ett järngrepp och temperaturen även inne i Borgå träningsishall kryper ner under minus-20-strecket, fylls hallen av ånga och upphetsade barnröster. Över 100 små rödkindade ishockeylever pilar fram och tillbaka över isen och gör allt som står i deras makt för att få in pucken i mål.

-Det är toppen! Jag har fått många nya kompisar. Jag tänker bli ishockeyspelare. Senaste gång gjorde jag mål, berättar sexårige Viljami Orpana stolt mellan andetag.

Vid sidan av rinkens står Viljamis föräldrar Marjut och Marko samt Viljamis bror, som inte själv spelar ishockey men gärna ser på.

- Vi ville ge Viljami en chans att lära sig åka skridskor. Satsningen bar verkligen frukt och utvecklingen har varit alldeles otrolig, konstaterar Marko Orpana.

Marko håller inte riktigt med om att ishockey är en dyr hobby. I ishockeyskolans terminsavgift, som är 70 euro, ingår två träningstimmar per vecka, en spelskjorta och en klubba. Den övriga utrustningen kostar visserligen en slant, men allting behöver ju inte förnyas varje år.

Ishockeyskolan är först och främst en hobbyskola. Det viktiga är att lära sig grunderna, att röra på sig och att umgås med sina gamla och nya kompisar på isen.

Eventuella idrottsliga prestationsmål blir aktuella först långt senare.

Många hålls inte på benen

Många av eleverna hålls inte ens på benen då de åker ut på isen första gången, berättar Roger Johansson, rektor för Porvoo-Borgå Hunters Ice-Hockey Rf:s ishockeyskola. Skolan, som upprätthålls av Borgå Hunters och har det välklingande namnet Mc Donalds' Jofa, har blivit en tradition.

- Då barnen börjar i ishockeyskolan på hösten är det mycket vingel på isen. För att bli du med elementet får de små eleverna börja med att glidåka med stöd av en kälke.

På vårterminen har man svårt att föreställa sig den osäkerheten - de små ishockeyknattarna åker snabbt fram och tillbaka över isen som om de aldrig hade gjort något annat än åkt skridskor. Ingen är längre rädd för att falla på rumpan eller för pucken. Utrustningen skyddar mot skador och blir man trött kan man ju lägga sig ned en stund och vila. Fast för länge får man inte ligga på den kalla isen. Tränarens befallning "upp därifrån så att du inte blir kall!", är välbekant för de små liven.

Skolans yngsta elever är bara fyra år. Många går kvar i ishockeyskolan flera år, tills de börjar spela i det egentliga laget.

- I år var det 97-ornas tur att börja spela i ishockeylaget och nästa år tar 98-orna sin mats ur skolan för att börja spela laghockey. Då blir hobbyn mer målinriktad, men det är mycket viktigt för ungdomarna att glädjen finns med hela vägen, påpekar Roger Johansson.

Alla får spela

Trots att ishockeyskolan säkert är utomordentligt viktig för ishockeystandarden i Borgå, betonar Roger Johansson dess roll i ungdomsarbetet.

- Vi tillämpar kungstanken i Ung i Finland, nämligen att alla skall få vara med och spela. Prestationsmålen kommer in i bilden senare under ishockeykarriären. Fram till C-juniornivån är det en entydig regel att alla som vill spela skall få spela. Det ligger i sportens och idrottens väsen att inte lämna någon utanför.

Barn och ungdomar utvecklas olika snabbt och dessutom tränar vissa mer och andra mindre. De som har tränat mindre kan senare ta igen det som de har förlorat. En begränsning av spelandet för dem som inte har hunnit lika långt som de andra, kan leda till att intresset för sporten dör och att ungdomarna söker sig ut på gatan eller fastnar framför datorn i stället för att vara med i den glada och hälsosamma

ishockeysvängen.

Tränarna räcker och andan är god

Roger Johansson är mycket nöjd med att ishockeyskolan lockar så många barn och ungdomar.

- Då antalet elever är stort kan vi hålla avgifterna i schack.

Roger Johansson framhåller dock att man absolut inte ger avkall på undervisningskvaliteten. Antalet tränare/instruktörer är hela 14, vilket borgar för god undervisning och hög säkerhet på isen. Det är klart att de minsta eleverna kräver mer uppmärksamhet än de äldre.

De som arbetar med barnen och ungdomarna i ishockeyskolan får ut mycket av sitt engagemang.

- Här gäller det gamla talesättet att man ur barnamun får höra sanningen. Om något går på tok eller någon har en dålig dag får man genast höra det, försäkrar Roger Johansson.

Vi har även en mätare på hur vi lyckas i vårt ishockeyvärv.

- Vi möter HIFK:s motsvarande ishockeyskola en gång per månad. Matcherna brukar vara mycket jämna. I de högre åldersklasserna har huvudstadsborna dock övertaget, eftersom de regelbunda seriematcherna inleds tidigare i Helsingforsregionen än i Borgå. ■

◀ Viljami mår som en prins då pucken går i mål.

◀ Trots att det knäpper i knutarna och temperaturen ligger nära minus 20-strecket, deltar hela familjen Orpana i träningspasset.

► Ishockeyskolans rektor, Roger Johansson, är mer än nöjd över borgåbornas stora ishockeyiver.

Klimatförändringen är ett faktum

Hur kan vi hejda klimatförändringen?

Växthuseffekten är bekant för oss alla. Den är ett naturligt fenomen, som har funnits lika länge som jorden. Jorden är som ett växthus, där temperaturen tack vare växthuseffekten hålls på en nivå som är gynnsam för liv. Växthuseffekten gör att jordens temperatur, som annars skulle ligga rejält på minussidan och göra det omöjligt att leva här, är i medeltal + 15 grader.

Växthuseffekten beror på växthusgaser, varav koldioxid är den viktigaste. Koldioxidhalten i atmosfären ökar bland annat genom förbränning av kol, olja, naturgas och torv. Energiproduktionen och den övriga industriella verksamheten samt trafiken förstärker växthuseffekten, vilket leder till en förändring av klimatet. Jord- och skogsbruket, öv-

rig markanvändning samt soptipporna påverkar också klimatet. Som en följd av klimatförändringen har jordens medeltemperatur börjat stiga. Genom internationellt samarbete försöker man begränsa höjningen av jordens medeltemperatur.

Kyotoavtalet

Kyotoavtalet ålägger industriländerna att märkbart reducera utsläppen av sex växthusgaser: koldioxid, metan, dikväveoxid, fluorkolväten och svavelhexafluorid.

Avtalet godkändes 1997 och trädde i kraft i februari 2005. De så kallade utsläppsrätterna, som beviljas bland annat energiproducenterna under en övergångsperiod, utgör en viktig del av avtalet. Om ett energibolag överskrider

Oron för den globala uppvärmningen och de därmed förbundna miljökonsekvenserna är befogad och gemensam. Var och en av oss kan dock dra sitt strå till stacken och samtidigt spara pengar. Vi vill nog alla kunna andas ren luft och bevara miljön.

utsläppsgränsen, måste det köpa upp fler utsläppsrätter på marknaden. Om ett företag däremot producerar mindre utsläpp, kan det sälja sina överlopsutsläppsrätter. Detta innebär att bolagen tvingas betala för sina utsläpp.

Situationen vid Borgå Energi -bolagen är god. Vi har förberett oss genom att systematiskt övergå till förnybara bränslen vid vår energiproduktion. De förnybara energikällorna är dock ändliga, vilket innebär att energikonsumtionstillväxten måste bromsas och att vi alla bör sträva efter att förändra våra konsumtionsvanor.

Det lönar sig att spara

Större aktörer som använder eller producerar energi är bundna av lagens bokstav, men ifråga om hushållen hand-

lar det om attityder. Oron för miljön är inte den enda orsaken till varför vi måste se över vår energikonsumtion. De stigande energiavgifterna beror inte på att energibolagen vill maximera sina vinster, utan på det allmänneuropeiska energiläget. Eftersom prisstegringen kommer att fortgå, bör vi nog alla lära oss att hushålla med energin.

Hushållens energiförbrukning är både direkt och indirekt. Den direkta förbrukningen är i allmänhet lätt att styra. Man kan bland annat sänka inomhustemperaturen med ett par grader till 18-20 °C, spara på varmt vatten, komma ihåg att släcka belysningen i de rum man inte vistas i, välja energisnåla glödlampor och stänga TV:n då ingen ser på den. Dessutom kan man alternera användningen av olika hushållsapparater, köpa apparater som drar mindre ström och låta bli att använda bilen i onödan. Hushållen kan alltså spara energi både här och där, det gäller bara att tänka efter. Ingen behöver vara rädd för att tarifferna stiger om konsumtionen minskar. Faktum är att reducerad konsumtion även ligger i energibolagens intresse.

Det är möjligt att sparkraven i framtiden även kommer att gälla de enskilda energikonsumenterna, i form av till exempel "vita certifikat". Systemet kunde fungera så, att man fastställer en kvot på basis av konsumentens tidigare energiförbrukning. För överskridning av den tilldelade kvoten skulle konsumenten påföras en förbrukningsrelaterad straffavgift. Om däremot hela kvoten inte utnyttjas, kunde konsumenten sälja vidare den del av kvoten som blir över. ■

Så här kan Du bidra till att hejda klimatförändringen:

- ☺ hushålla med el, värme och vatten
- ☺ åk kollektivt, cykla eller gå
- ☺ använd fjärrvärme eller elda med ved
- ☺ köp el som produceras med förnybara bränslen
- ☺ köp hållbara konsumtionsvaror av hög kvalitet
- ☺ reparera och återanvänd
- ☺ sortera soporna

Fortsatt satsning på elnätet

Borgå Energi-bolagens kraftiga satsning på elnätets kvalitet fortsätter. Jordkabelnätet utvidgas fortlöpande inom de områden som medger dragning av jordkablar och antalet fjärrstyrda fränskiljare i luftkabelnätet utökas, berättar Borgå Elnät Ab:s nya verkställande direktör Magnus Nylander.

Verksamhetens tyngdpunkter

För att göra verksamheten effektivare och förbättra kundbetjäningen har företaget genomfört en organisationsförändring, varvid Borgå Energi Ab:s elnätsverksamhet övergick till Borgå Elnät Ab.

- Vi eftersträvar en effektiv och platt organisation som är så flexibel som möjlig, konstaterar Magnus Nylander och fortsätter:

- Förändringen sammanhänger även med den nya lagstiftningen, enligt vilken energibolagens elnätsverksamhet skall bolagiseras senast år 2007.

- Organisationsförändringen förutsätter inga åtgärder från kundens sida. Avtalen övergår i oförändrad form till Borgå Elnät Ab och avtalsvillkoren och priserna förblir desamma som hittills.

- Tyngdpunkterna i vår kundbetjäning är behändig, snabb och kundorienterad service samt avbrottsaviserung i så god tid som möjligt.

- Vår målsättning är ett funktionssäkert och långsiktigt kostnadseffektivt distributionsnät.

- På entreprenadsidan, som är en del av vår verksamhet, eftersträvar vi behärskad tillväxt.

- Vi följer aktivt med hur fjärravläsningen av elmätare utvecklas. Eftersom de höga investeringskostnaderna i det här skedet skulle höja tarifferna, har vi valt att avvakta innan vi övergår till fjärravläsning.

Effektivitet i störningssituationer

Magnus Nylander påpekar att elbolagens effektivitet och handlingsförmåga sätts på prov i synnerhet i störningssituationer.

- Vi övergår till jordkablar där det är möjligt, men i glesbygden är vi hänvisade till luftkablar. För att omkullfallna träd inte skall leda till elavbrott, använder vi isolerade luftkablar i glesbygden.

- Elnätets totala längd är hela 3600 km, varav 800 km är jordkabel. En stor del av elnätet finns i besvärlig terräng, bland annat i skärgården.

- För att snabbt kunna avgränsa eventuella störningsområden från kontrollrummet, utökar vi antalet fjärrstyrda fränskiljare. Fränskiljarna underlättar avsevärt den långsamma felsökningen i terrängen.

- Vårt avtal med Södra Skogsreviret rf garanterar tillgång till professionella röjare till exempel då stormen härjar, berättar Magnus Nylander. ■

Det lönar sig att vara förberedd på elstörningar

Elproduktionens höga och jämna kvalitet har vant konsumenterna vid att det alltid finns elektricitet. De omfattande distributionsnäten är dock mycket utsatta för vädrets makter. Kraftiga stormar kan leda till störningar och elavbrott. Det lönar sig att vara förberedd på elavbrott.

Olyckan är ju som bekant framme då man minst anar det. Det lönar sig att placera viktiga föremål så att man hittar dem även i mörker. Om elen går, behöver man först en ficklampa eller ljus och tändstickor. En batteridrivna radio, säkringar och ved kan vara bra att ha till hands, om man har en öppen spis eller en ugn.

Var förberedd

Det lönar sig att anteckna numret till felanmälan i telefonboken eller mobiltelefonens minne. Telefonnumret till Borgå Energi –bolagens felanmälan är (019) 66 144.

Du kan undvika många onödiga omprogrammeringar av elapparater genom att kontrollera apparaternas sä-

kerhetsbatterier en gång per år.

Datorer kan skyddas med hjälp av UPS-utrustning, som förser dem med el under kortare elavbrott och som filterar elektriciteten.

Vad gör man om det blir mörkt?

Om en elapparat slutar fungera, kontrollera om belysningen och hemmets övriga apparater fungerar. Elavbrott kan inträffa när som helst, på dagen och på natten. Om det lyser i till exempel grannens lägenhet eller i grannhuset, kan felet bero på att en säkring har gått i den egna mätartavlan. Den trasiga säkringen måste i så fall bytas ut mot en ny.

Om Du bor i en tätort och även grannhusen är mörka, skall Du vänta 3 minuter. De flesta felen åtgärdas automatiskt. Mer omfattande, stormrelaterade skador på nätet syns nästan alltid omedelbart i Borgå Energis jourrum, vilket innebär att vi i allmänhet känner till felet. Vänta därför innan Du ringer till oss.

Identifiera farorna

Privatpersoner får under inga omständigheter själv röja träd som fallit på linjen. Gäller det högspänningsledning (= öppen linje fram till transformatorn), bör man hålla sig borta från platsen. Man får inte heller vidröra lågspänningsledning (= linje från trans-

formatorn fram till konsumenten), som kan vara elförande.

En brusten lågspänningsledning utgör en allvarlig säkerhetsrisk i hushållet. Ett tecken på detta är att elapparaterna fungerar ojämnt. Belysningen kan ställvis vara mycket stark, medan den på andra håll i huset är ovanligt svag. Detta kan leda till att elapparater blir för varma eller till och med fattar eld. Det bästa är att slå av huvudbrytaren och göra en felanmälan.

Behåll alltid fattningen!

Var beredd

- Ha alltid tillgång till en fungerande ficklampa, ljus och tändstickor.
- Se till att Du har behövliga reservsäkringar hemma.
- Anteckna numret till felanmälan i Din telefonbok eller i Din mobiltelefons minne. Numret till Borgå Energi –bolagens felanmälan är (019) 66 144.
- Anmäl om Du upptäcker ett riskmoment.

Om Du drabbas av elavbrott

- Vänta 3 minuter – de flesta felen åtgärdas automatiskt.
- Tag reda på om även Dina grannar är utan el.
- Om grannarna ej drabbats av elavbrott, kontrollera säkringarna.
- Gör felanmälan.
- Öppna ej frysen under elavbrottet.

Akta!

- Slå av huvudbrytaren om elmen avviker från det normala (t.ex. stora skillnader i lampornas styrka).
- Vidrör aldrig ledningar som ligger på marken.
- Røj ej träd som ligger på linjerna.
- Håll Dig på betryggande avstånd från skador på högspänningsnätet.

Ring!

- Meddela feltjänst om Du lokaliserat en skada.
- Varna vid behov andra.

Trots att man idag bygger året runt, realiseras de flesta av småhusbyggena på våren. God planering, som även inbegriper elförsörjningen, står i allmänhet som garanti för att arbetet kommer väl igång. Väl planerat är till hälften gjort, stämmer väl in på allt byggande.

Det lönar sig att planera och göra avtal i god tid

Inget hus byggs utan elektricitet

Trots att elplanen utgör en väsentlig del av byggprocessen, lämnas den alltför ofta till sista stund.

- Det lönar sig att kontakta oss i god tid. Inom planeområdet går det i allmänhet att ordna elförsörjningen relativt snabbt, men till exempel i skärgården kan arrangemangen p.g.a. behövliga tillstånd ta t.o.m. ett år i anspråk, berättar elförsäljare Benny Broman.

Benny Broman påpekar att det även i övrigt lönar sig att kontakta Borgå Energi i ett så tidigt skede som möjligt.

- Elektricitet behövs genast då man inleder byggarbetena. Byggandet av elavslutning och leveransen av el förutsätter avtal med energibolaget. Om kunden så önskar, tar vi hand om allt arbete och alla arrangemang, berättar Benny Broman.

Anslutningsavtal

Borgå Energi -bolagen ombesörjer distributionen av elektricitet i Borgå, södra delen av Borgnäs och västra delen av Pernå. För att kunna göra upp ett anslutningsavtal behövs kundens namn och faktureringsdress samt uppgifter om tomten och effektbehovet.

Anslutningskabel

Fastigheten ansluts till Borgå Elnät Ab:s elnät med en anslutningskabel. Anslutningspunkten, som definieras från fall till fall, är i allmänhet vid tomtgränsen.

- Fastighetsägaren svarar själv för dragningen av den kabel som löper mellan mätcentralen och anslutningspunkten. Borgå Elnät Ab åtar sig, enligt separat avtal, att utföra även detta

arbete. Byggaren bör alltid kontrollera om det finns kablar eller rör på tomten innan grävjobb påbörjas, påpekar Benny Broman.

Elförsörjning i byggnadsskedet

Elförsörjningen under byggnadsskedet kan realiseras med hjälp av en tillfällig elcentral eller genom att installera den egentliga mätarcentralen redan då byggandet inleds. Det senare alternativet är i allmänhet förmånligare.

Elentreprenörer

Elarbeten och kabeldragningar bör all-

tid utföras av yrkeskunniga och auktoriserade entreprenörer. Innan vi kopplar på elen och elmätningen bör elentreprenören fylla i och tillställa vår kundtjänst en så kallad allmän informationsblankett, som visar att elarbetena är tillbörligt gjorda och att utrustningen är redo för inkoppling.

Övriga tjänster

- Vid sidan om elektriciteten tillhandahåller vi även fjärrvärme och naturgas samt trådlösa Internet-förbindelser i centrala Borgå. Vår fjärrvärmeverksamhet omfattar även Lovisa, säger Benny Broman. ■

BYGGARENS CHECKLISTA

1. Kontakta Borgå Energi i god tid

- Du försäkrar Dig om att elförsörjningen fungerar då den skall och vet vad det kommer att kosta.

- Vi hjälper och ger råd i alla elärenden.

2. Kartlägg elbehovet och uppvärmningssystemet

- Inverkar på boendet och kostnaderna nu och framöver.

3. Gör en elplan

- Väl planerat är till hälften gjort.

4. Gör anslutningsavtal

- Avtal om leverans av anslutningen.

5. Gör elavtal

- Avtal om leverans av elektricitet.

6. Elförsörjning under byggtiden

- Elen under byggtiden levereras via en tillfällig elcentral eller via den slutliga mätarcentralen.

7. Be om entreprenörsofferter och välj elentreprenör

- Elarbeten kräver installationsrättigheter.

- Kontrollera att elentreprenören har rätt att utföra ifrågavarande jobb.

8. Kontrollera att det inte finns jordkablar inom det område som skall grävas upp

- Inom området kan finnas el- och/eller telekablar och/eller fjärrvärmerör.

9. Kom ihåg jordelektroden och anslutningskablarna

- Var omsorgsfull så slipper Du tråkiga överraskningar.

10. Fordra ibruktagningsinspektion och handledning

- Använd alla elapparater tryggt och rätt.

11. Arkivera alla bruksanvisningar, protokoll och ritningar omsorgsfullt

- Behövs vid underhåll och reparationer.

FRÅGA GÄRNA

På denna spalt besvarar sakkunniga på **Borgå Energi -bolagen** läsarnas frågor om energi.

Du kan skriva, ringa, skicka elpost eller faxa oss.

Du är naturligtvis också välkommen att besöka oss.

Borgå Energi -bolagen
Mannerheimgatan 24
PB 95
06101 BORGÅ
tel. (019) 661 411
fax (019) 661 4211
mail@porvoonenergia.fi

1. Förbrukar en telefonladdare som är kopplad till nätet elektricitet även då telefonen inte är ansluten?

Laddarna till batteridrivna apparater (telefoner, kameror, ficklampor etc.) befinner sig i beredskapsläge då de är kopplade till elnätet, även då själva apparaten inte är ansluten. Detta innebär att laddaren förbrukar elektricitet även då telefonen inte är ansluten. Tag alltså bort laddaren ur eluttaget då den inte används!

2. Ökar frostbildningen frysens elförbrukning?

Frosten reducerar frysens fryseffekt och ökar energiförbrukningen. Avfrostningen kan lämpligen göras då det är kallt ute, eftersom man då kan placera frysvärorna på gården eller balkongen under avfrostningen.

3. Hur länge skall bilens motorvärmare vara påkopplad?

Använd motorvärmare då temperaturen är + 5 °C eller lägre. Det finns ingen orsak att värma motorn längre än nödvändigt, eftersom det inte minskar motorns bränsleförbrukning eller utsläpp, utan endast förbrukar elektricitet. Använd gärna en timer som slår på värmaren vid önskad tidpunkt.

LÄMPLIGA UPPVÄRMNINGSTIDER:

Luftens temperatur, °C	Uppvärmningstid	Observera! Håll alltid eluttaget låst och lämna aldrig kabeln hängande från eluttaget.
+5... - 5 °C	1/2 timme	
- 6 ...-10 °C	1 timme	
-11... -20°C eller lägre	2 timmar	

SVARA OCH VINN!

Läsarfråga:

Vid elavbrott åtgärdas de flesta felen automatiskt. Inom vilken tid sker detta, dvs. hur länge lönar det sig att bara vänta?

Den här gången är vinsten ett 200 euros presentkort till **Hotell Haikko Gårds och Spas** tjänster.

Svara senast 30.4.2006.

Mitt svar:

Namn

Adress

Postnummer

Telefon

Adressaten
betalar portot

**Borgå Energi
-bolagen**

Kod 5006633

06103 SVARSFÖRSÄNDELSE

Läsartävling

Det kom ca 1100 svar till vår föregående tidnings nr 2/2005 läsartävling.

Det rätta svaret var: 36,4 % av den el Borgå Energi anskaffade år 2004 producerades med förnybara energikällor.

Vinsten var ett 200 euros presentkort till **Hotell Haikko Gårds och Spas** tjänster.

Borgå Energis värme- och produktionsdirektör Christer Allén överräckte priset i läsartävlingen till Vivan Grönlund.